

№2. – С. 79-84.

4. Мещерякова И.Н.

Формирование эмоционального интеллекта студентов-психологов в процессе обучения в вузе / И.Н. Мещерякова // Вестник ТГУ. – 2010. – Вып. 1. – С. 157–161.

5. Bar-On R. Emotional intelligence/ Emotional quotient inventory. – Toronto, 1997.

6. Goleman D. Emotional intelligence. – New York, 1995. – 352 p.

Mayer J.D., Salovey P. The Intelligence of emotional Intelligence // Intelligence. – V.17. - №4. – P.433-442.

Л.В. Музичко , кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки та психології
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ
Н.П. Канська, психотерапевт, сімейний психолог
Центру аналітичної психології "Простір"

ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ- ПСИХОЛОГІВ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Швидко плинні соціально – економічні зміни, що відбуваються в нашій країні, сприяють стрімкому зростанню значущості професій соціономічного типу. В переліку допомагаючих професій знаходиться і професія практичного психолога. Як зазначає В.М. Панферов, практична психологія зобов'язана своїм виникненням потребі людей в психологічній підтримці та допомозі у зв'язку з наростаючою напругою в суспільстві[1]. Сьогодні суспільна напруга досягла надто високого рівня внаслідок розгортання соціальних процесів, породжених Революцією гідності, ситуацією військової агресії на східних територіях України, а також економічної кризи, яка торкнулася широких верств населення. Загалом умови, в яких живуть українці, характеризуються потужним стресогенним потенціалом. Більша частина населення переживає хронічний

стрес і не завжди чітко усвідомлює таке своє становище. Їхній стан стає дедалі глибшим і перетворюється на активне джерело психічних розладів та соматичних захворювань. Особливо вразливою групою української спільноти є діти, оскільки їхня система саморегуляції знаходиться у процесі становлення і вони позбавлені можливості використовувати її ресурс повною мірою. Отже, виник чітко визначений суспільний запит до сучасної психологічної практики – забезпечити психологічну допомогу дітям, які страждають від наслідків екстремальних для них факторів соціального буття. Зокрема, йдеться про психологічну підтримку дітей, які стали свідками / учасниками воєнних дій.

Саме психологи є тими фахівцями, які можуть і повинні відповісти на цей суспільний запит і тому їхня підготовка повинна слугувати формуванню відповідної практичної складової професійного досвіду. Як свідчить наш досвід підготовки психологів, такого елементу змісту їхнього навчання не вистачає. Водночас, існує світовий досвід надання психологічної допомоги потерпілим у воєнних конфліктах, апробований у різних країнах. Фахівці-психологи вважають, що коли дитині буде надано якнайшвидше допомогу у подоланні травми війни, то вона краще почуватиметься і значно зменшиться ризик виникнення проблем у її майбутньому житті. А якщо у війну втягнуто велику кількість населення країни, то одним з найбільш нагальних завдань відповідних державних інституцій стає надання швидкої психологічної допомоги одразу великій кількості дітей. Для цього в країні повинна бути достатня кількість підготовлених для такої роботи спеціалістів.

Поки що в Україні існує невелика група фахівців, які пройшли підготовку за спеціально створеною міжнародною програмою "Діти і війна: навчання технік зцілення" авторства У. Юле, П. Сміт (Інститут психіатрії, Лондон, Англія) Е. Дирегров (Центр кризової психології, Берген, Норвегія). Особливістю цієї програми є її високо ефективне інструментальне наповнення, яке забезпечує набуття учасниками навчання досвіду подолання наслідків посттравматичних стресових розладів, які виявляються у таких симптомах: інтрузивні спогади, збудливість та уникання. Після землетрусу 1999 р. у

Туреччині UNICEF забезпечило створення робочого зошита, який слугує детальною інструкцією та довідником для фахівців, які працюватимуть з групами постраждалих дітей [3]. Наявність такого скрипту є гарною основою для роботи, що значно її полегшує і знижує навантаження на ведучого навчальних груп. Також в арсеналі засобів підготовки до надання психологічної допомоги дітям, які переживають психологічну травму, є навчальний посібник від авторів програми[2]. Він забезпечує теоретичне підґрунтя практичної діяльності ведучих груп – дає розуміння сутності психічних станів, які виникають внаслідок переживання травми війни дітьми, а також обґрунтовує практичні прийоми, які діти опановуватимуть в процесі навчання.

Окремою часткою навчання є робота з батьківськими групами, оскільки батьки, з одного боку, самі переживають наслідки стресу, а з другого, є свідками переживання наслідків стресу їхніми дітьми. Для того, щоб батьківська роль була також допоміжною, вони повинні усвідомлювати що відбувається з їхніми дітьми і що вони можуть робити, щоб їм допомогти. Також важливо допомогти і батькам дати собі раду, щоб вони мати силу для підтримки своїх дітей у такій непростій для них ситуації. Батьків навчають тому, як нормалізувати реакції дітей, способам батьківської допомоги (обговорення та вислуховування, ведення щоденних справ та гра з дитиною, тілесні контакти та створення фізичного комфорту для дитини), способам подолання власних проблем, способам контролю результатів подолання наслідків травмування у дітей (створення груп батьківської підтримки).

Як бачимо, йдеться про цілісну технологію роботи з дітьми, які отримали психологічну травму внаслідок набуття досвіду перебування в умовах воєнних дій. Наявність таких дітей у нашій спільноті – це сучасні реалії і надання їм психологічної допомоги є вкрай актуальним завданням для чинних і майбутніх психологів.

Література

1. Панферов В.Н. Практическая психология профессия XXI века: Учебное пособие. СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 1999. – 40 с.

2. Діти і війна: навчання технік зцілення (посібник) / упорядники: В. Климчук, Н. Москвіна, О. Прянічкіна. – Львів: вид. Інституту психічного здоров'я. Серія "Психологія. Психіатрія. Психотерапія. – 2014. – 86 с.

Діти і війна: навчання технік зцілення (робочий зошит) / ред. О. Черненко та ін. – Львів: вид. Інституту психічного здоров'я. Серія "Психологія. Психіатрія. Психотерапія. – 2014. – 40 с.

О.М. Приймаченко, старший викладач
Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро

ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ У ВНЗ

Для надання кваліфікованої допомоги психологу в його професійній діяльності необхідний не лише академічний досвід, який полягає в отриманні знань, умінь, практичному відпрацюванні навичок, оволодінні компетентностями, а також і власний внутрішній ресурс – збалансований, гармонійний психоемоційний стан. Емоції це перші реакції на зовнішній чи внутрішній стимул чи сигнал. За емоційним виразом обличчя, емоційним забарвленням слів, фраз, речень в першу чергу люди розуміють взаємне прийняття чи неприйняття, схвалення чи несхвалення. Своїм вираженням емоцій психолог миттєво дає відповідні сигнали клієнту, які в свою чергу впливають на емоційний стан останнього. Тому довіра людини до психолога та її готовність розкритися вкрай залежить від уміння фахівця сформувати позитивну емоційно-комфортну атмосферу прийняття, при чому прийняття суцільного, абсолютного. І лише в атмосфері такого безумовного прийняття, застосовуючи свої знання, психолог зможе допомогти людині віднайти свої власні внутрішні сили для вирішення проблемної ситуації. З цим завданням, на наш погляд, можуть впоратися введені до програми підготовки майбутніх психологів тренінги з формування емоційного інтелекту.